

Міжнародне приватне право

Курс міжнародного приватного права пропонується для вивчення студентам-правникам після засвоєння ними знань з основних приватноправових інститутів цивільного права, сімейного права, трудового права, підприємницького права, земельного права та ін. При вивченні останніх наголос було зроблено на правилах регулювання "внутрішніх" приватноправових відносин, тобто таких, які "вміщуються" в межах нашої держави. Проте в час стрімкої глобалізації неважко уявити ситуацію, коли приватноправові відносини виходять за національні межі і набувають міжнародного характеру.

Міжнародне приватне право – галузь права, що складається з сукупності правових норм, які регулюють приватноправові відносини з іноземним елементом. Предмет правового регулювання даної галузі права складають всі види приватних відносин (цивільні, трудові, сімейні, господарські, процесуальні). Наприклад, шлюб між іноземцями укладається в Україні; український громадянин склав заповіт в іноземній державі за існуючими в ній правилами щодо форми заповіту; іноземець вступає у трудові правовідносини в Україні або, навпаки, громадянин України працевлаштовується за кордоном; іноземна юридична особа пред'являє цивільний позов у суді України тощо.

- Можливо, термін "іноземний елемент" і не найкращий. Але його завжди розуміли не як структурну одиницю правовідношення, а як ознаку, котра надає міжнародного забарвлення елементам чи юридичному факту правовідношення. Інакше кажучи, іноземний елемент в МПрП лише вказує на "міжнародність" правовідносин, на їх зв'язок з більш, ніж одним правом порядком. Саме таке розуміння іноземного елемента зафіксовано в Законі України.
- Таким чином, іноземний елемент є ознакою, за якою приватноправові відносини МПрП відрізняються від решти приватноправових відносин. у приватноправових відносинах наявний іноземний елемент, якщо такі правовідносини виникають з приводу певного майна, що належить громадянам чи юридичним особам України і знаходиться за кордоном (активи та банківські рахунки фізичних та юридичних осіб, спадщина, іноземні інвестиції, зареєстровані товарні знаки тощо); або з приводу майна, що знаходиться в Україні, іноземних фізичних чи юридичних осіб.

Вважається, що засновниками доктрини міжнародного приватного права були Бертольд і Бальд, які проживали в Італії в XIV столітті, які вивели перші колізійні принципи. Ними зазначалось, що до різних правовідносин мають застосовуватися різні колізійні принципи. До майна – закон місцезнаходження майна, до осіб – їх особистий закон (національності). Ще одним яскравим представником також був Манчіні. Ним у 1851 році була написана праця «Про національність як основу МП» (під національністю розумів громадянство). Відповідно до його позиції, людина протиставляє всі свої особисті цивільні права праву держави, де вона на даний момент знаходиться і громадянином якої вона не є. Всі правовідносини цивільно-правового характеру мають визначатись громадянством особи (*lex patriae*). Проте окреслені права, на теренах іншої держави можуть «обмежуватись», якщо це суперечить публічному порядку іншої країни. Якщо наслідки застосування іноземного права не суперечать публічному правопорядку іншої країни, то іноземне право може застосовуватись.

Наукові дослідження з міжнародного приватного права на теренах України (у її сучасних кордонах) розпочалися порівняно недавно, лише в останній чверті XIX ст. Так як територія України до 1991 р. знаходилася у складі інших держав, то і доробки з МПрП, напрацьовані в наукових центрах на її території, можна, ймовірно, відносити до доктрини МПрП відповідно царської Росії, Австро-Угорщини чи СРСР. В історії становлення та розвитку науки МПрП в Україні можна виділити три великих етапи: початковий, радянський та сучасний. Сучасний етап в історії вітчизняної науки МПрП починається з історичної події – утворення у 1991 р. незалежної держави Україна, внаслідок чого, Україна перейшла на шлях ринкових економічних перетворень. В результаті цього, фізичні та юридичні особи стали активними учасниками міжнародних відносин. Україна стрімкими темпами увійшла в уніфікований міжнародно-правовий простір, приєдналась до важливих міжнародних економічних угод та стала членом впливових міжнародних організацій з уніфікації приватного права

Специфіка правовідносин МПрП породжує особливості його нормативного складу. Можна окреслити основні групи норм МПрП, зокрема це система загальних (уніфікованих) матеріальних правил, створених світовою спільнотою, та національної системи приватного права. Таким чином, специфіка правовідносин МПрП виявляється в існуванні таких основних груп спеціальних правил: колізійні норми, уніфіковані матеріально-правові норми, уніформовані норми (тобто спільні правила як для внутрішніх, так і для міжнародних відносин). Щодо останньої групи норм слід зазначити, що саме розвиток приватноправових відносин з іноземним елементом висуває на порядок денний уніформізм приватного права, в напрямку якого відбувається перетворення МПрП.

З прийняттям у 2005 р. Закону України "Про міжнародне приватне право" поняття предмета МПрП перетворилося із доктринального на легальне. Зокрема, вже у преамбулі Закону визначено: "Цей Закон встановлює порядок урегулювання приватноправових відносин, які хоча б через один із своїх елементів пов'язані з одним або кількома правопорядками, іншими, ніж український правопорядок". В інших статтях Закону (ст. 1,2,4) наведено скорочену назву предмета: приватноправові відносини з іноземним елементом. Таким чином, уже на законодавчому рівні наведено такі ознаки правовідносин МПрП: 1) це приватноправові відносини, учасниками яких є фізичні та юридичні особи; 2) це міжнародні правовідносини, або правовідносини з іноземним елементом. Приватноправові відносини. З переходом до ринкової економіки в Україні усталюється дихотомічний погляд на право, коли у праві вбачають лише дві галузі (мегагалузі) - публічне і приватне право. Закон України про МПрП є одним із перших актів України, в якому втілено такий погляд. Закон вперше у світовій практиці кодифікації норм МПрП дає визначення багатьох його основних термінів, серед яких і поняття "приватноправові відносини". Приватноправові відносини - це "відносини, які ґрунтуються на засадах юридичної рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності, суб'єктами яких є фізичні та юридичні особи" (п.1 ч.1 ст. 1).

Про міжнародне приватне право
ЗАКОН УКРАЇНИ

У Законі України про МПрП колізійною названо норму, "що визначає право якої держави підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом" (п.3 ч.1 ст. 1). Колізійні норми інколи називають "відсильними", бо вони прямо не визначають прав та обов'язків учасників правовідносин, а лише "відсилають" до права певної країни, яке і встановлює такі права та обов'язки.

Наприклад, у Законі України про МПрП наведено таку колізійну норму щодо спадкування нерухомого майна: "Спадкування нерухомого майна регулюється правом держави, на території якої знаходиться це майно"(ст. 71). Таким чином, ці правовідносини будуть регулюватися матеріальним правом Франції, якщо таке майно знаходиться у Франції, або матеріальним правом України, якщо нерухоме майно локалізовано в Україні.

o Система Міжнародного приватного права складається з загальної та особливої частини. У Загальній частині розглядаються поняття міжнародного приватного права, визначаються та характеризуються його основні інститути, а також висвітлюється правовий статус фізичних, юридичних осіб та держави.

В Особливій частині розкриваються особливості правового регулювання речових прав, права власності, правочину та зобов'язання, трудових, сімейних та спадкових правовідносин у міжнародному приватному праві.

o Міжнародне приватне право.

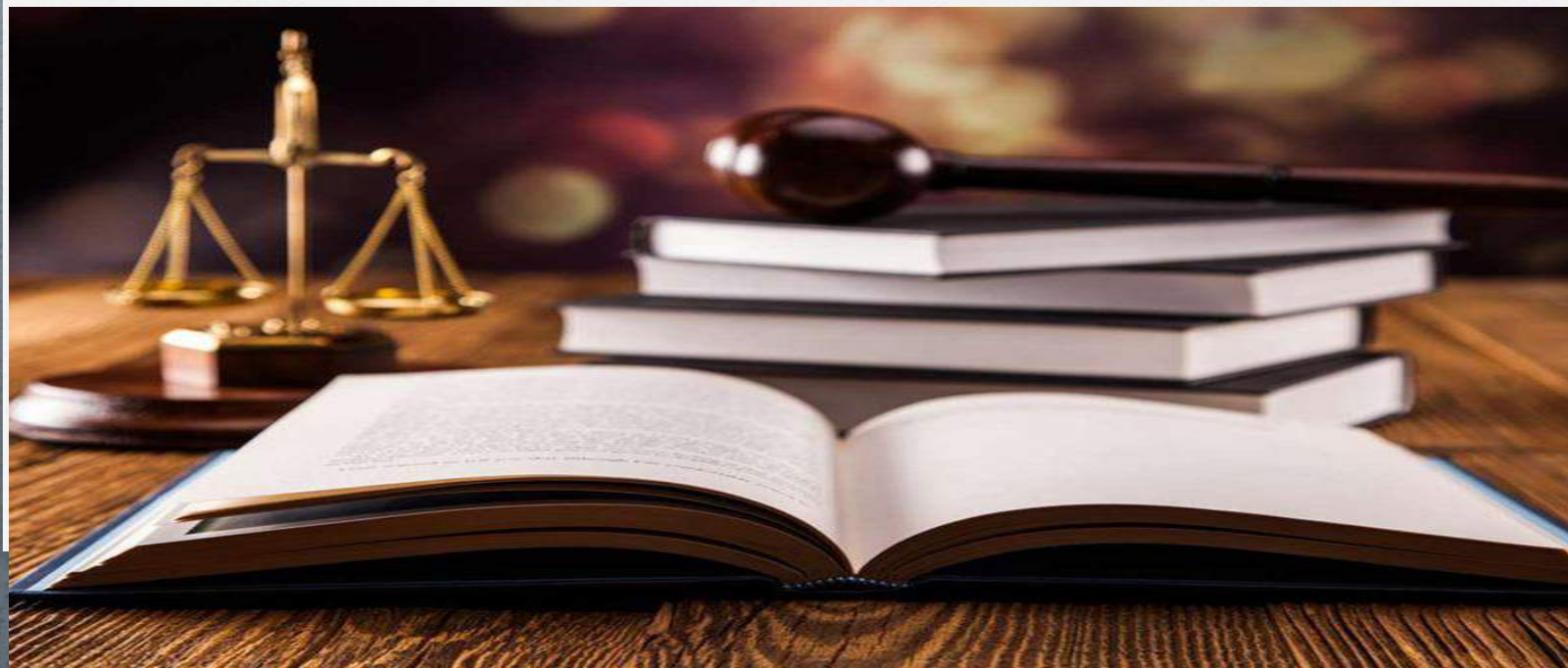
o Освітня програма Право Спеціальність 081 —Право Галузь знань 081 —Право.

o 4 курс 8 семестр.

o Обсяг дисципліни: 135 год.

o Лекекції 24 год; Практичні 24 год;Срс 87 год.

o 135/5 кредитів ЕКТС

Заняття з «Міжнародного приватного права» надають студентам матеріали щодо основних положень у сфері міжнародного права з різних точок зору, що є основою для самостійного навчання здобувачів вищої освіти. Практико-орієнтоване навчання передбачає застосування положень міжнародних договорів та інших міжнародних актів, їх тлумачення відповідно до конкретних ситуацій міжнародного життя та оцінка сучасних політичних подій у світлі міжнародного права. Самостійному навчанню сприятиме підготовка до лекцій, практичних занять, а також робота для підготовки презентацій, що будуть представлені, а потім проаналізовані та обговорені. Під час підготовки до презентацій за результатами практико-орієнтованого навчання студенти розвиватимуть навички самостійного навчання, швидкого критичного читання, синтезу та аналітичного мислення

